

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

**Střední průmyslová škola strojnická Olomouc, tř.17.
listopadu 49**

**Výukový materiál zpracovaný v rámci projektu
„Výuka moderně“**

Registrační číslo projektu: CZ.1.07/1.5.00/34.0205

Šablona: III/2 Český jazyk umění a kultura

Sada: 1

Číslo materiálu v sadě: 5

**Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem
České republiky**

Název: Řecké báje a pověsti

Jméno autora: Mgr. Renata Provázková

Předmět: Český jazyk, umění a kultura

Jazyk: Čeština

Klíčová slova: epika, řecká mytologie, báje a pověsti, řecký hrdina, řečtí bohové

Cílová skupina: žák 1. ročníku

Stupeň a typ vzdělání: střední odborné

Očekávaný výstup: Při interpretaci uměleckého textu uplatňuje žák znalosti o jeho struktuře, literárních žánrech a literárněvědných termínech. Dovede vnímat literární dílo jako znak.

Metodický list/anotace

Doplňujícím materiálem k učivu o antické řecké literatuře je pracovní list, jehož výchozím textem je jedna z řeckých bájí od Eduarda Petišky. Rozborem ukázky a dalšími doplňujícími aktivitami jako jsou doplňovačky a přiřazovací úkoly si žáci upevňují základní vědomosti z antické řecké mytologie a z oblasti literární teorie.

Datum vytvoření: 20. 9. 2012

Eduard Petiška - Staré řecké báje a pověsti

I)

Tantalos

....

Tantalova zpučnost rostla a rostla. Už mu nestačilo, že sám směl pít nektar a jíst ambrózii. Kradl božský nápoj a pokrm se stolu bohů a nosil jej z Olympu na zem, lidem. Každým skutkem se vysmíval božím i lidským zákonům a nakonec si vymyslel hrozný a neslýchaný čin. Zabil svého syna Pelopa a pozval bohy na hostinu k sobě do svého paláce. Při hostině jim předložil maso svého vlastního syna. Démétér, bohyně rolnictví, snědla v zamyšlení kousek předloženého pokrmu, ale ostatní bohové zděšeně vyskočili od tabule.

I Tantalos se ulekl, poznal, že bohové jsou vševědoucí, a začal se jim klanět a prosit o slitování. Novým zločinem však dovršil míru zlých skutků. Zeus, vládce bohů, bez váhání srazil nelidského Tantara do nejhlubšího podsvětí, do tartaru. Za zlé činy spáchané zaživa odsoudil Tantara k věčnému trápení.

Úryvek z knihy

1. Charakterizujte literární druhy báje a pověst. Čím se od sebe liší?
2. Uveďte další báje a pověsti, které kniha obsahuje.
3. Na základě úryvku charakterizujte hlavní postavu příběhu.
4. Kde sídlili řečtí bohové? Jaký měli vztah k lidem?
5. Tantalos byl uvržen do podsvětí. Která mytologická příšera hlídala jeho vstup?
6. Uveďte, jakým způsobem si Tantalos odpykává v říši mrtvých svůj trest. Vysvětlete dnešní pojem „tantalova muka“.
7. Podobně jako Tantalos se prohřešil i jiný člověk, který byl také uvržen do podsvětí. Jeho práce je marná a utrpení nikdy nekončí. Jak se jmenoval tento člověk a jaký trest si v podsvětí odpykává?
8. Uveďte 2. pád jména Zeus.
9. Které řecké hrdiny znáte? Čím se proslavili?
10. Námět matkovraždy zpracovalo více autorů. Jak se nazývá pověst, ze které vycházel?

II)

Bohové a bohyně starověkého Řecka

Přiřadte k sobě správné pojmy.

1. Athéna	a) bohyně lovu
2. Hélios	b) bůh války
3. Hádés	c) bůh slunce
4. Artemis	d) bohyně lásky a krásy
5. Héra	e) bohyně moudrosti
6. Afrodíté	f) manželka vládce bohů
7. Poseidón	g) bůh podsvětí
8. Árés	h) bůh moře

III)

Mytologické postavy řeckých bájí

Přiřadte k jednotlivým mytologickým postavám odpovídající výklady.

a) Pegasos	g) Skylla
b) Kyklop	h) Kirké
c) Medusa	i) Atlas
d) Mínotauros	j) najády
e) Harpyje	k) kentaur
f) satyrové	l) Charybdis

1. bytost do půl těla lidská, druhá polovina těla se podobala koni
2. ohyzdní ptáci s hlavou stařeny a tělem supa
3. okřídlený kůň
4. obludná, křídlatá, smrtelná Gorgona s hady na hlavě místo vlasů
5. netvor, který žil v bludišti a živil se lidským masem

Řešení

I)

1. báje – pokus o výklad světa a přírodních jevů, nezakládá se na pravdě, osudy hlavních hrdinů jsou ovlivňovány bohy.

pověst – epické vyprávění, zakládá se částečně na pravdě, váže se k určitým místům a osobám

2. Héraklés, Faethón, Théseus, Nioba, Midas, Trojská válka, Odysseovy cesty...

3. Tantalos – svéhlavý, zlý, arogantní, zbabělý

4. na Olympu, ovlivňovali osudy lidí a hrdinů

5. trojhlavý pes Kerberos

6. Tantalos trpí v podsvětí trojími mukami. Nemůže se napít a natrhat si ovoce, smrtelnou a věčnou úzkost má z obrovského kamene, který mu visí nad hlavou a hrozí zřícením. Tantalova muka – věčný strach a úzkost.

7. Sisyfos, musí v podsvětí valit do kopce obrovský balvan a když dosáhne vrcholu kopce, kámen mu opět sjede ze svahu dolů.

8. Dia

9. **Héraklés** – zabil nemejského lva, hydru, obra, dovedl divokého býka z Kréty a trojhlavého psa Kerbera, získal pás královny Amazonek a zlatá jablka ze zahrady Hesperidek, **Odysseus** – udatný bojovník v Trojské válce, **Perseus** – bojoval s Medusou a donesl její hlavu, **lásón** – přivezl zlaté rouno z Kolchidy

10. Orestés

II)

1. e 5.f

2. c 6. d

3. g 7. h

4. a 8. b

III)

1. k 7. b

2. e 8. f

3. a	9. i
4. c	10. g
5. d	11. l
6. h	12. J

IV)

1. povídka

2. bylina

3. epos

4. hymnus

5. lyrika

6. sarkasmus

7. činohra

8. střídavý

tajenka - Dionýsos

Odkazy:

Petiška, Eduard. *Staré řecké báje a pověsti*. 14.vyd. Praha: Ottovo nakladatelství, 2006. 191 s. ISBN 80-7360-489-2.